

Een leven lang leren via OpenU

Met OpenU wil de Open Universiteit volwassenen faciliteren een leven lang te leren. Het concept OpenU richt zich met diverse diensten op verschillende leerbehoeften. Dit artikel staat kort stil bij het concept en illustreert enkele van de diensten aan de hand van voorbeelden.

Een jaar geleden besteedde dit tijdschrift aandacht aan OpenU (<http://www.openu.nl>), een project dat de Open Universiteit nadrukkelijk positioneert als spin in het web van een leven lang leren. Hoog tijd dus voor een update. Tot nu toe richtte de Open Universiteit zich op mensen die een bachelor- of masterdiploma willen halen, die een korte cursus of verkorte opleiding willen volgen of mensen die op een bepaald vakgebied willen promoveren. Via OpenU richt de Open Universiteit zich nu ook op mensen die kennis willen verwerven of die op een meer informele manier van leren bij willen blijven op hun vakgebied. OpenU faciliteert dit onder meer doordat gebruikers een kennisabonnement kunnen nemen op een bepaald leerstofgebied. Bijvoorbeeld op het gebied van Onderwijs- en Leerwetenschappen.

Informeel leren

Kennisabonnees krijgen onder meer toegang tot alle digitale leermaterialen binnen dit leerstofgebied, dus meer dan de vrij toegankelijke open educational resources, en tot online masterclasses. Hieronder wordt hierover uitgebreider op ingegaan. Een ander voorbeeld van het faciliteren van informeel leren is het gebruik van sociale media. Studenten kunnen bijvoorbeeld via een zoek- en uitnodigfunctie netwerken vormen met collegastudenten met dezelfde professionele belangstelling. Sociale media – denk aan weblogs – worden ook gebruikt om studenten nauwer te betrekken bij relevante onderwerpen binnen het leerstofgebied. De verschillende leerdoelen die mensen nastreven hangen met elkaar samen doordat bijvoorbeeld maatwerktrajecten worden ontwikkeld waarbinnen modules worden gecombineerd met workshops en een leerportaal. OpenU draagt er op manier toe bij dat (oud)studenten en professionals op een meer duurzame manier verbonden blijven aan de Open Universiteit: als student, als geregistreerd gebruiker, als kennisabonnee en daarna weer als student. Vooralsnog beperkt OpenU zich met dit model tot de vakgebieden Onderwijs- en Leerwetenschappen en Informatica. Aan het eind van dit jaar wordt besloten hoe en bij welke andere faculteiten van de Open Universiteit het concept ook wordt geïmplementeerd.

Topics

Het platform van OpenU wordt verder gebruikt voor initiatieven op het gebied van een leven lang leren die de Open Universiteit samen met andere organisaties ontplooit. Elk vakgebied kent belangrijke thema's die gedurende langere tijd een centrale positie innemen binnen de professie. Binnen OpenU worden informatie, discussies en leeractiviteiten (zoals online masterclasses) rond dergelijke topics geordend. Bij Onderwijs- en Leerwetenschappen worden in totaal achttien topics onderscheiden, die in de loop van 2011-2012 worden opengesteld. Eén van de topics die nu al actief is, gaat over Mobile Learning met ondermeer veel blogposts over relevante ontwikkelingen op dit terrein zoals het gebruik van sensortechnologie voor het verzamelen van gegevens die lerenden kunnen helpen te reflecteren op hun leerproces.

Bij het vakgebied Informatica staat op dit moment Scala als topic centraal. Scala is een programmeertaal die zowel objectgeoriënteerde als functionele aspecten kent. De applicatie Twitter is bijvoorbeeld in Scala gerealiseerd. Informatica is een community gestart waar leden

meer informatie kunnen vinden en kunnen discussiëren over Scala. Het is de bedoeling dat deze community ook gezamenlijk een gratis cursus over deze programmeertaal gaat ontwikkelen. De cursus (met een studielast van dertig uur) zal in gedeelten ontwikkeld worden die vervolgens de Scala-community gepubliceerd worden. Leden van de community kunnen vervolgens feedback geven op basis waarvan de cursus wordt aangepast.

Open educational resources

De Open Universiteit is in ons land één van de voortrekkers op het gebied van open educational resources (OER); vrij toegankelijke leermaterialen die hergebruikt, herzien, bewerkt en opnieuw gedeeld worden. Binnen OpenU nemen OER ook een belangrijke plaats in. Drie voorbeelden zijn:

- 1. CELSTEC (waar het vakgebied Onderwijs- en Leerwetenschappen toe behoort) plaatst een groot aantal publicaties op OpenU die vrij toegankelijk zijn (zoals dissertaties, artikelen en mastertheses).**
- 2. Gratis cursussen. Bijvoorbeeld de cursus Leerdoelen formuleren: hoe doe je dat? In deze cursus maken lerenden kennis met een systematische benadering voor het ontwerpen van onderwijsleersituaties. Daarbij verdiepen zij zich in de eerste stap van het ontwerpproces: het identificeren van globale doelstellingen. Deze gratis cursus is onderdeel van de cursus Methoden en strategieën voor onderwijsontwerpen, waarin onderwijsleersituaties worden ontworpen, ontwikkeld, geïmplementeerd en geëvalueerd volgens een systematische benadering. De gratis cursus (vier studietaken en een studielast van tien uur) vormt echter ook een afgerond geheel.**
- 3. Informatica-snapshots; inblikjes in bestaande Informaticacursussen en wel dat deel van het cursusmateriaal dat een goed beeld geeft van de cursus als geheel. Een voorbeeld is de introductie tot ontwikkeling van informatiesystemen. Deze snapshot gaat over verschillende voorbeelden van informatiesystemen en over de ontwikkeling van informatiesystemen, inclusief de redenen waarom het ontwikkelen van complexe informatiesystemen in de praktijk nogal eens misgaat.**

Kennisabonnement

Zoals gezegd is OpenU meer dan een portaal met open educational resources. OpenU kent ook zogenaamde kennisabonnementen. Het vakgebied Onderwijs- en Leerwetenschappen start hiermee deze maand, het vakgebied Informatica volgt later. Bij een kennisabonnement betaalt een abonnee een vast bedrag per jaar. Hij of zij krijgt daarvoor toegang tot specifieke diensten binnen een leerstofgebied. De prijs van een kennisabonnement varieert per leerstofgebied en is afhankelijk van de inhoud van het abonnement. In 2011-2012 kost een individueel kennisabonnement Onderwijs- en Leerwetenschappen 240 euro per jaar. Organisaties kunnen voor groepen medewerkers een collectief abonnement afsluiten en krijgen daarbij korting. Onderwijs- en Leerwetenschappen heeft al het digitale leer materiaal van de cursussen van de masteropleiding voor kennisabonnees ontsloten. Dat betekent dat een kennisabonnee alle studietaken kan doornemen, inclusief de digitale bronnen. Verder organiseert Onderwijs- en Leerwetenschappen vanaf deze maand online masterclasses over onderwerpen als sociale media en leren en informatievaardigheden. Via een besloten internetomgeving kunnen kennisabonnees deze masterclasses bijwonen en er ook actief in participeren. Tenslotte worden er ook (fysieke) conferenties georganiseerd die voor kennisabonnees met korting te bezoeken zijn. In vergelijking met een student kan een kennisabonnee echter geen uitwerkingen van

opdrachten inzenden om daar feedback van een docent op te krijgen. Een kennisabonnee is dus geen student.

Focus en filter

Met OpenU is de Open Universiteit tot nu toe de enige instelling voor hoger onderwijs die met een dergelijk innovatief concept studenten en andere belangstellenden wil faciliteren een leven lang te leren. De vraag is gerechtvaardigd of professionals hiervoor geen andere netwerken of communities op internet kunnen gebruiken. Via OpenU kunnen zij echter effectiever focussen op de meest belangrijke en kwalitatief goede informatie. OpenU komt daarmee tegemoet aan de behoefte van veel professionals om relevante informatie op een efficiënte manier te filteren.